

HYGIENIAOHJE SORKKAHOITAJILLE

Toimintahygienia sorkkahoidossa

- Sorkkahoitajien, kuten muidenkin tiloilla tuotantotiloissa vierailevien, tulee aina toimia siten, etteivät he levitä tarttuvia eläintauteja tilalta toiselle tai tilan sisällä.
- Tuottajien tulee aina etukäteen ilmoittaa tilalle tulossa olevalle sorkkahoitajalle, mikäli tilalla on todettu tai siellä epäillä esiintyvän tarttuvaa eläintautia.
- Lannan, lian, eritteiden, maa-aineksen yms. välityksellä leviävät bakteeri- ja virustartunnat muodostavat käytännössä suurimman tautiriskin.
- Tarttuvia sorkkasairauksia (kantasyöpymä, sorkkavälin ihotulehdus, sorkkavälin ajotulehdus, sorkka-alueen ihotulehdus) aiheuttavien bakteereiden on todettu leviävän sorkkahoitovälineiden kautta.
- Tilalla hoidetaan aina ensin oireettomat eläimet. Viimeisenä ja/tai eri välineillä hoidetaan ne eläimet, joilla on tarttuviin sorkkasairauksiin viittaavia oireita.
- Sorkkahoitajan tulee aina puhdistaa ja desinfioida sorkkahoitoparsi, hoidossa käytettävät työvälineet sekä omat jalkineensa siirryessään tilalta toiselle. Jokaista tilaa varten varataan omat puhtaat työvaatteet.
- Sorkkahoitoparsi ja -työvälineet sekä jalkineet puhdistetaan näkyvästä liasta edellä olevan ohjeen mukaisesti. Tilalta toiselle siirryttäessä desinfioidaan sorkkahoitoparsi ja työvälineet tarvittaessa. Jalkineet desinfioidaan aina tilojen välillä.
- Sorkkahoitoparren sijoituspaikalle on hyvä levittää sammutettua kalkkia (SL 90) tai kuivadesinfiointiainetta (Esim. Stalosan) tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi ja puhdistuksen helpottamiseksi. Kalkin tai kuivadesinfiointiaineen päälle levitetään kuivikkeeksi turvetta, kutteria tai olkisirppua.
- Sorkkahoitajan on jo työturvallisuussyistä syytä huolehtia hyvin henkilökohtaisesta käsi- ym. hygieniasta; käsien pesu ja desinfiointi ennen ruokailua, mahdollista tupakointia jne.
- Mikäli sorkkahoitaja toimii osittain myös muissa maissa kuin Suomessa, on Suomeen tultaessa noudatettava 48 h -sääntöä sekä henkilöiden että kaluston osalta:

[Ulkomaan matkaohje](#)

Sorkkahoitotelineen ja -välineiden pesu ja desinfiointi

1. Sorkkahoitotelineen ja -välineiden pesuun tarvitaan kunnollinen höyrypesuri; kuumapainepesurilla lika irtoa helpommin, ja riski taudinaiheuttajien leviämisestä pesusumun mukana on pienempi. Pesurissa on hyvä olla mahdollisuus myös vaahdottimen käyttöön.
2. Sorkkahoitotelinettä ja -välineitä ei koskaan pestä painepesurilla sisällä navetassa. Ulkonakin pestäessä on syytä huolehtia, että pesusumu tai -roiskeet eivät joudu kontaktiin eläinten kanssa.
3. Pesun aluksi suihkutetaan irtolika pois telineestä ja välineistä. Tämä tehdään haalealla, alle + 60 °C vedellä, jotta valkuaispitoinen lika ei ”pala” kiinni pestäville pinnoille.
4. Tämän jälkeen levitetään emäksinen, desinfiioiva pesuaine joko painepesuriin tai painevesijohtoon kytkettävää vaahdotinta käyttäen kaikille pestäville pinnoille ja annetaan vaikuttaa 10-20 minuuttia. Vaahdon ei saa antaa kuivua pinnoille, sillä silloin lika tarttuu kiinni entistä lujemmin.

Tarkoitukseen soveltuvia valmisteita ovat esimerkiksi:

- Forteva (FinnElox), ei sisällä klooria, joka vapautuisi hengitysilmaan. Suomalainen tuote, valmistajalta saatavissa myös painevesijohtoon liitettävä vaahdotin, jolla valmiste voidaan levittää.
- MS Topfoam (MS Schippers Finland), ei sisällä klooria, voidaan levittää painepesurin vaahdottimella.

Markkinoilla on useita muitakin vastaavia valmisteita, joista osa sisältää klooria, osa ei. Jotkut valmisteet saattavat jatkuvasti käytettyinä aiheuttaa värimuutoksia ja hapettumista alumiinipinnoille.

5. Pesu kuumapainepesurilla puhtaaksi kaikesta liasta. Pesun mahdollistamiseksi puretaan laitteita tarvittavassa määrin osiin.
6. Desinfiointi, jos tilalla on todettu jotakin tarttuvaa tautia. Sorkkahoitotelineen ja -välineiden annetaan pesun jälkeen hieman kuivua ja sen jälkeen tehdään desinfiointi seuraavilla valmisteilla:
 - Salmonella, Mycoplasma bovis, virusripulit ja hengitystietulehdukset:
 - Parvocide H Plus (Vilomix), Mida-San 309 (Christeys Nordic / Atrian A - kauppa) tai vastaavat glutaraldehydien ja kvaternääristen ammoniumyhdisteiden seokset. Glutaraldehydipohjaisia valmisteita käytettäessä on syytä käyttää hengityssuojainta tai tehdä desinfiointi ulkotiloissa.
 - Pälvisilsa
 - Virkon-S (Oy Pharmaxim Ab) tai Virex (Oy Teollisuushankinta Ab); ainakin maha- ja rintaremmiin käsittely. Nämä valmisteet ovat jonkin verran syövyttäviä suojaamattomalle raudalle ja alumiinille sekä sähkölaitteille, joten ne on syytä huuhdella pois syöpymiselle aroilta pinnoilta viimeistään kuuden tunnin kuluttua.

- Kryptosporidioosi
 - Kenocox (Oy Teollisuushankinta Ab), Neopredisan (Vetcare) tai Kilcox extra (Oy Teollisuushankinta Ab).Kryptosporidioosi on vasikoiden tauti, eikä kryptosporidien ookystia todennäköisesti ole lehmien ulosteessa.
Kryptosporidioositolalla käynnin jälkeen on kuitenkin syytä desinfioida ainakin sorkkahoitotelineen pohja / alaosa jollakin em. valmisteista.

7. Desinfiointi alle 0 °C lämpötiloissa:

- Venno vet i Super (Vetcare), sisältää muurahaishappoa. Voidaan käyttää myös pakkasessa, mikäli lisätään jäätymisen estävää etyleeniglykolia. Huomattava kuitenkin tarvittavan vaikutusajan piteneminen alhaisissa lämpötiloissa.
- Excitol 20 P (Altia Industrial), alkoholipohjainen desinfiointiaine, sisältää etanolia ym., hapnan, pH noin 3.0.

8. Puhdistus ja desinfiointi osille ja laitteille, jotka eivät siedä kosteutta:

- Puhdistus liasta pyyhkimällä tai harjaamalla, sen jälkeen desinfiointi nopeasti kuivuvilla, alkoholipohjaisilla desinfiointiaineilla.
- Sorkkahoitoparressa kiinteästi olevat sähkölaitteet voidaan parren pesun ajaksi suojata esimerkiksi kontaktimuovilla.

- Desinfektol P (Berner)
- Excitol 20 P (Altia Industrial)
- Adaxer-desinfiointispray (Adaxer Oy).

9. Maha- ja rintaremmi: mukana on oltava kaksi rintaremmiä, jotta tarvittaessa voidaan tartuntatauti tapauksessa vaihtaa tilalle puhdas remmi.

- Remmien desinfiointi:

- Virkon-S (Oy Pharmaxim Ab)
- Virex (Oy Teollisuushankinta Ab)
- Excitol 20 P (Altia Industrial).

10. Sorkkahoitopuukkojen ja kulmahiomakoneen desinfiointi, kun on käsitelty infektoituneita sorkkia.

- Suihkutus likaa irrottavalla pesuaineella, esim. Tolu
- Huuhtelu tai pyyhkiminen kostealla rievulla tai sienellä puhtaaksi
- Desinfiointi em. alkoholipitoisella desinfiointiaineella:

- Desinfektol P (Berner)
- Excitol 20 P (Altia Industrial)
- Adaxer -desinfiointispray (Adaxer Oy)

11. Sorkkahoitoteline tulee aina muistaa pestä ja tarvittaessa desinfioida myös alapuolelta.

12. Pesu- ja desinfiointiaineiden valmistajien antamia käyttöohjeita ja käyttöturvallisuustiedotteita tulee aina noudattaa. Talvella käytettävien valmisteiden tulee soveltua käytettäväksi myös kylmissä olosuhteissa.